Государственная библиотека СССР

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет Арадуві 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Советен Министрий Советех орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 94 (2823). Шинарин. 15 октябрь. 1963 шу. Мах 2 кеп.

ВАЙ ЗАМАН СИЙЛЕН БОЛАМ

Пхи шу дьяниад вай мехка коммунистически къахьегама бригадаш цІи яккхара болам ЗІабоблабеннача хана денз. Эгера хьажа из болам ЗІаборатори-ца-бырашца да Москва — Сортировочная яхача депо коммунистически-комсомольцашна. «Коммунистически хьисапе къахьега а ваха а», аьнна декхар оттаяр цар шоашта хьалаэлаяккха.

Берригача мехка масс минІнигге шу сахьяте хьалаэлаяр из сийлен болам. Цу социалистически яхьа шерра юкъебахар Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой а. Дукха ха яларехьа пхе бригадо коммунистически къахьегама цІи яккхар. Царех ер ВЛКСМ XIII съезда цІерах йола «Старогрознефть» участок, Советски Союза Турпала Смирнов Юре цІерах йола крекинг - завода установока Грозненски химически заводо № 1а йолча цеха «Б» смена, производственно - товарни контора установкай смена, «Красный молот» яхача завода № 5 йолча цеха котельщикий бригада.

Цу хана денз хьа денгара денга шерлуш хьайоазІа коммунистически къахьегама тІехьа яьржа социалистически яхь. Эзараш болча Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша сийлена кхоачашну коммунистически къахьегама а баха а аьнна шоаш тІаийна декхараш. Хіанз вай республике коммунистически къахьегам баьхьан лоаттабеча хьовсаме дакъа лоацаш на бІаь эзар совгІа сат. Хіанзе коммунистически къахьегама коллективш удорники яха цІераш яьхьай ворхІ предприяте, 184 цехо, 1448 бригадо, иштта 13000 гаргтача болхлоша. Цу болама тІехьа тІехьаза цу дукхагІа воькеч Індман болхлой, хьехархой, инженераш, лораш, иштта кхьбараш а. Цу гІулакхо хьагоЙ из болам берриге нах чуозаш болга.

Коммунистически къахьегама цІи яккхара боламе дакъа лоацаш йолча вай маякаша хьокхаме къахьег халкъа боазама массадолча доакъошка, денгара денга совдоах къахьегама толамаш.

Коммунистически къахьегама цІи яккхара боламе дакъа лоацаш йолча вай маякаша хьокхаме къахьег халкъа боазама массадолча доакъошка, денгара денга совдоах къахьегама толамаш.

Коммунистически къахьегама болам — из вай заман сийлен болам ба. Махулла шерга-га боаржабе беза из производстве санна вахара юкъе а. Профсоюзни организаци нешца декхарийла я коммунистически къахьегама болама пхе шера карагІдьянначоа итогаш а яь, хІаиналла ийлеш хинна-наш хьажжІий ЙІакхуъь Колзоев Бахьаудина унастера ялат ДІаэлеча коммунистически къахьегама тІехьа яьржача яхьана. ШерагІа йоаржае еза из юртбоахаме. чІоагІа лоарлхаме да коммунистически къахьегама школаш вІашагІйохьхиргаш. Цу гІулакхо къаьстта терра е еза профсоюзни организацеча.

Коммунизм хьаъъеуш моральни кодекса принципаш кхоачашъера бокхха лоарлхам болаш ба коммунистически къахьегама болам. Шерга йоаржае коммунистически къахьегам бахьан социалистически яхь!

Берригача мехка довз «Шелковский» яхача совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала. волча жа Іун Эсмухамбетов Наурде толамаш. ХІара 100 жийна тІехьа 141 іаьхар хьалкъебабу цо. Керда тотаман дахара социалистически яхь а йоаржаяь къахьеаш ба цун бригада болхлой укх шера.

Сийлахь-йоккхача. Октябрьски социалистически революце 46 шу дузача ден сийна шерра социалистически яхь а йоаржале лакхъярен 9 бетта план. Продукци арахецарга дІадоаржале лохдар бахьан долаш 145 эзар сом кхоІадьІ. Сийлен гІулакхашна белгалбаьнабаЙ вай юрта боазама хьалкъеаш хой а. Дьяженна ялат далара план хаиал хьалха кхоачаш а яь, уж берriга яиз тІабахийта къахьегаш ба хІанз 11,5 миллион пунт ялат Дьяхен амбаршка чутасса аьнна тІаийна декхараш толамаш хьакъамадара. Планал совгІа ялат ДІадалара тІаийна декхараш хІанзле кхоачашдьадь дуккхача боазамаша.

Хіанз республике промышленноста юртбоазама а къахьегамхой сийлен декхар да семилетка пхеллаІча шера тІаийна декхараш толамца кхоачашдара ерриге торонаш оарпагІьяхар, массайола моттиге коммунистически хьисане къахьегар. Тахан оаха укх номер гІа кепатох КПСС Цетральни Комитето могадаь дола Виницки облаетерча Хмельницки производственни колхозно-совхозни управленерча колхозхоша, совхозхой болхлоша, спецхьаэлаш болхлоша юртбоахама берригача къахьегамхошка яздаь письмо. Укх гаргтарча шин шера тІехьаДуса боазамаш хург-доацаш вІашІехьбаккха дьяр-хІаг дар болх. Из чІоагІа лоарлхаме гІулакх да.

Производственни управленеш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я из письмо шерра дувца а, хІаъта вай республике тІехьаДуса боазамаш ца хиларгтара яхь ДІаболаг а.

Коммунистически къахьегама болам — из вай заман сийлен болам ба. Махулла шерга-га боаржабе беза из производстве санна вахара юкъе а. Профсоюзни организаци нешца декхарийла я коммунистически къахьегама болама пхе шера карагІдьянначоа итогаш а яь, хІаиналла ийлеш хинна-наш хьажжІий ЙІакхуъь Колзоев Бахьаудина унастера ялат ДІаэлеча коммунистически къахьегама тІехьа яьржача яхьана. ШерагІа йоаржае еза из юртбоахаме. чІоагІа лоарлхаме да коммунистически къахьегама школаш вІашагІйохьхиргаш. Цу гІулакхо къаьстта терра е еза профсоюзни организацеча.

Коммунизм хьаъъеуш моральни кодекса принципаш кхоачашъера бокхха лоарлхам болаш ба коммунистически къахьегама болам. Шерга йоаржае коммунистически къахьегам бахьан социалистически яхь!

ЯЛАТ-ДАЬХЕННА

ШЕЛКОВСКИ ПРОИЗВОДСТВЕННИ УПРАВЛЕНЕ ПАРТИЙНИ КОМИТЕТАГА ШЕЛКОВСКИ ПРОИЗВОДСТВЕННИ КОЛХОЗНО-СОВХОЗНИ УПРАВЛЕНЕГА ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШКА, СПЕЦИАЛИСТАШКА, РАЙОНЕРЧА БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА.

КПСС Нохч . ГІалгІай обком ди республика Министрий Советон чІоагІа дика а хеташ белгалдоаккх Шелковски производственни управлене юрта боахамерча къахьегамхоша паччахьалхченга ялат дохкарга хьакъеъъа шоаш тІаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдьадьхилар. ТІаийдича декхараш 10.100 тонн тасса дезаш хиннача метте, Дьяхен амбаршка чутессад 10.134 тонн ялат. Паччахьалхченга ялат дохкирга хІанз а дІаэохьош да.

Районера юрта боахамерча берригача болхлоша тІабайрзза хьинаца ерриге къоьсам лоаттабарах. производственни управлене, управленте партийни комитета, ерриганца партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша боккха организаторски болх лелабарах бьянаб из къахьегама толам.

Боккха къахьегама толам бакхарца КПСС обкомон республика Министрий Советон латтара дьакъьала бувц юрта боахама къахьегамхой. уж чІоагІа тийца в Шелковски производственни колхозно-совхозни управлене колхозхоша, совхозхой болхлоша, юрта боахама специалисташа, произвественни управлене болхлоша, партийни. советски, комсомольски организацеша, Октябрь хьалхара социалистически яхь шерра йоаржа а яь, юртбоахама ялат а, ларехьа тІаийна декхараш йохкар а духьа.

КПСС- Нохч-ГІалгІай обком, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совет.

БОККХА ТОЛАМ

Гаргахоачаш латтача Сийлахь-боккхача Октябрь цІей сийна боккха къахьегама толам баьккхаб тха колхоза механизаторашен полеводашен — районе-ра эгара хьакъа кхоачашъяь пачхьалкхенга ялат дохкара йлаи. Паччахьалкхен ялат дІаийдеча пункте дІаяьхийтай эгара дикагІча ялата 2700 тонн — соахха ехха хинначуз 807 тонн дукхагІа.

Шийна дІаде шорита ер оттаяьъ колхозо. Мошачен ГІожачен доакъарца машша Іалашдьадь хьайбаш. Гурахьа дув ялат толамца дІадийна дакхкара, зибь аьха яккхара. Іанз замалаъь хьайбаш чудоахкаерригача помещенеш кийчъьяхара тІабийрзаб хІанз колхозхой.

А. АРЧАКОВ.
ЦІена Эскара цІерахча сунженски колхоза председатель.
Т. ЖИХАРЕВА.
парткома секретарь.

Назранovски производственни управлене «Октябрь 40 шу» яхача совхоза ТІой-Юртарча отделене гаттара дика хьажжІаш хьалхенвй Колзоев Бахьаудина куьгалдеча звенос. ХІара ГІаламах шиъ-ххоъ хьажжІа йоалл. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 115 центнер томараш тІехь хьажжІаш йоал. Боккха толам ба из

Назрановски ялат дІаийдеча пункте ХІара денна итташ машинаш хьажжІий ЙІакхуъь Колзоев Бахьаудина унастера ялат дІаэлеча коммунистически къахьегама тІехьа яьржача яхьана. ШерагІа йоаржае еза из юртбоахаме. чІоагІа лоарлхаме да коммунистически къахьегама школаш вІашагІйохьхиргаш. Цу гІулакхо къаьстта терра е еза профсоюзни организацеча.

Сурта тІа: хьажжІаш лелаеча звенон звеньевой Б. Колзоев
И. Плиева тексти сурти.

♦♦♦

ЭКОНОМИЧЕСКИ КIЕЗИГА НИЗ БОЛА КОЛХОЗАШ ТIЕХЬАЮСИЛГА ШИН ШЕРА ЧУХЬ ДIАДОАККХАРГДА ВАЙ

(ДIаходоларг. Долалург 1-ча оагlо тIа).

тIара юкъера лаьрхIама 21,7 центнер ялат дьяккхад. колхозо (хьажжIаш йоаташ) — соахкарчул 6,6 центнер духхарIе. Деррига дахкха елат 6 эзар центнер дуккхаIа хиннад. Колхозо тIехкхоачашъяьл паччахьалкхенга ялат дохкара оттаяь план, толаме кхоачашдеш латт кхыдола декхарадо а.

Колхоза правлене, партийни организазе, бергигача колхозхоша шоай деррига виззаш тIадаяхйитад, «Дружба» яхача артело хьатIадоагIача шера ше экономически тIехьайиса хилар цIендь дIадахкхарг, хIокху 1985 шера управленне хьалха латтача боахамий рузбежашка кхачара а хIара гектара тIара 28 центнерал кIезигагIа доаташ ялат дакхгара а, шу лакьже гурахьа дув кIал горохи — 30, чечIильжа хьажIаш — 50, шекара свекла — 300, бьина лаврий культурашца — 200 центнер а йоахаш.

Дукха ха йоаташ «Дружба» яхача колхозе парте юрта обкома бюро заседани хилар боахама экономика аIъеш бьина бахьа хьакхъьа колхоза председателла новбо. Белоусеи парторганизазе секретара нов. Полицуков ъена доидашка лаьдугIаш а уж ужа ъена. Бюро тIе обьективни партийни комитетий секретаъш, производственни управленей начальникаш, экономически мелача колхозий председателаша партийни организазей секретараша.

Заседанне дIаъена йоаташ хинъараш, къьастта а мелача колхозий председателлаш, тийпар, тIеIерттаи чIоагIагIеи организатораш, колхозе бола бухь тIехьабIсуга боахамера Пулахкаш лоаташ ха хIара тоадар. Винт хилар. Парте обкома бюрос молгIар экономика аIъяра «Дружба» яхача колхоза партийни организазен правленеи дIаъхьош бола болх, цу опытах шерра пайда эиилга могалар тIехьа оагIо ергигача партийни комитеташа производственни управленеашца.

Пулахха тIехь камаьхал яIяа кадрех тийна, юрта боахам тоадар дуьха къьосам доаттабе ховш уж хилярах тийна хилар бьина. Бюро тIе обьективе масел гр а да «Коммунизма маяк» яхача колхоза Пулаккаш духхя эргалдаца «Дружба» яхача артела Пулахкел. Укказа а цига санна кастета хиннадора председателаша. Во тIехьаже тIехьабIсуга уж телха къьасгарна дисциплинга, тIехьайиса агротехника, да воаташ санна кхом боахаш лелабу фермай боахам. коллектинна, мара-тIара ялаш, техничеси культурашо ю а, производственни дехкарех мукъабоблаш баца боахам.

Укх шера март бетта артела правлене председателалла хержар агроном Марьян Васильевны Таборовскей. Цо а ситта «Ленинан дем боаккхий» йоазарг — Афонина Пелагеъа Ивановна. Цар хьогIаметта тIехьабIсабина лелараш дер-дина ъаош. Цар хьогIаметта тIехьабIсабина лелараш дер-дIабоаъаш

ХЬАЖКІАШ—ДАЬХЕННА!

ХЬАЖКІАШ ЧУЭЦАРА ДАЬ РЕСПУБЛИКАНСКИ ВОСКРЕСНИК

* * * * * *

НАЬСАРЕН КХАШКА

«Сатийса хь. Тимад ца кхашка а йорташка а. Хьалбаьлар малх. Сатийна я ареназ.

9 сахьат даладоал. Біаррагаш кхашка нах йаккхувлаш йолла машинаш. Тхона юхе гІолла дом а гІоттабаь шиг «Волгаш а. Шайн хьажкІаш управлене начальник. Парткоме дахача хайра тхоиг воскресник хургдолга.

«Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отзелене долх тхо эттера хьалха. Нахка пІаран хилан хьажкІаш-кхе. Мичахь нах?

Колоев Махьмада кулгалмеча звёной участок. Комбайн эІы а хьала сеца латт. Ше фу дерзад ца хоьш лел комбайнер Мартазанов Михаил. Юхъера а цхьан самосвала тІа а хайна отделене юзда яз. Цига ехь латтача комбайнах эІы а яьккха юхавера. Цу чуланкха цхьа сахьат хиллад ха йойлир мехканизатора, «Летучка» минчахь я хоьш дац.

Сагота ва звеньевой Колоев Махьмад а. Хіанз а 240 гектарах 90 мара хьажкІаш кулгйаш. Цо. 20 гектар хиллад долча чакъ тІара хьажкІаш хьалохьаьяьш.

Воскресника новкъостаделан денадеий хьона? — хетт оаха Махьмадера.

— 4 кхалсар мара кхы хьавена сеца-кх ваш,—йохьуш Махьмада сахьта тІа я хьежаш. 10 даладоал.

— Шо мичахьра да? — хетт оаха хьажкІашта хьюрга хьюрабьянча цхьан кхалсагара.

— Производственни управленера.

— Масса саг ва шо!

— Вив...

Шоешш боахк уж цхьан меттег гул а бенна. Цу доккхача кхай тІа цар яр мара кхы тІар яь хьаховаш.

— Управленера а кхы саг ца вена кхыча организацеех баккха бекх бчи.

— Хіанз «Гулакх хургда!. — аьнна гІалдахар фотокорреспондент, — гой дІа боаххаран. Шо дІагІа кхоччаше дІапІпарат тІахьекхар цо хьажкІаш чуэцца хоалекача бераита. Ца хоастабича баргбан уж. Цар дика кхаьхьйтар. Цунтолгона Муэ. Торшкоев. Заловба. Азиева Хіажара. Дудургова. Лейлас. Ца сахьат а ца лекъа кхоначашйор шоай нормаш. Царна хьажке кхаьсста белгалъяьлар йохьха саг Торшкоева Пантіамат.

Из я Бельтоев Закреч эІа шагІйелла 30 сар чувоагІа звено.

Царна гаьна боацаш боахк пайпо болхдой. Уж 28 ши. Дика покхаьхет цІе. Аьтелахьара продакт дукташ яъаш венав продавец Уж арахьара хьатІибакхка хьажкІаш тІа. Тіакхха фусам-дай? Уж мичаб?

Наьсар - Кертерча отделенера ток. Цига юрта бахача нахах цаІ ваш хьажкІаш чІормайоахаш.

— Кхай тІа ба уж, — йоахтхога.

— Чуйіина болх беш йоахк аргегаташ. Шакхха сацаш цІе вымпел тІаяІа Мамсуров Іалихана аргегат. Каст-каста хьалъюз цунна тІехьара йафет. ХьажкІаш токе дІатхоьт. Уххаза, кхай тІа Іойоасаю. тІакхха цІе а еш загот-пункте дІакхуъь. Уж цІеншеш ба района пожариникаш, цхи-яьк сагкультура отделера, баркъаш тетача фабрикера мехкарй. Уж а хІезига ба — 20 сар. Юрта бахаре цхьа иттех кхалсар мара еаяш кхай тІа.

Нагахь санна кІиранди хиннаденаре воскресник да, ала йиш йоацаш сурт дар тхона цу дийнахьа хьалхашка эттар.

М. ЗАНГИЕВ.
тха собкор.

Сурта тІа: Наьсар - Кертерча отделене Мамсуров Іалихана агрегат.

И. Плиева сурт.

500 ТОНН ДІАЕЛАР ШАЬЛАХОША

Дішалахча кІиранділийахьа са-хьажкІаш чІормайоахаш аргІа тоссашсехьа Шаьла производственни управленн чуйолча цІенна хьалхашка хьаувтта йолаелар кагиркоех етта йолл машинаш, Ілаеш доахаш, бегаш беш, белаш — хоза дар пар бахкар.

Этгара хьалха, йорхІ сахьат дайнича хана хьажкІаьчар Грозненра № 13 йолча профессионально-технически училищера деширхоь. Уж бьакка дукха хь ялалеьха Грознера № 21 йолча школа 75 дешарш тІа а волаш ши автобус ера... Ишта дукха ха юкъе ца йолийтаьш хьаъзар Грозненгазьяьр катирхой тІа з баггіаш йола тайп-тайпара машинаш.

Шьала хьал мел кхаьчача наха болх кийбаь хиларца вІалла гоа ца беш цхьацца хьалха а ваьше, ши-шиІ мотт тиге дІаккувлар. Из бахьан долаш барХІ сахьат дайнича хана цига хьабаьхка дукха нах ши-шиІна хьаеначу учестке хьажкІага дІаэйттар.

Этгара хьалха болх дІабоолабир воскреснике бакъяьраша «Джалка» совхоза шоллагІча отделене. Ши бІаь совгІа сар бар отделене хьатта хьажкІаш цІеншеш машинаш йоттаеш. Цхьатарра йоттта йолайир цхьа тхьаьх машин. Біарг тІера па боаккхалуш хоза сурт дар из. Мутіара Іолатгаева машинашка чулгеа йолаелар фуд белий санна Іажагіа йоккхий хьажкІаш. Ши-ше дукхагІа, сихгІа хьажкІаш тасса пІерташ болх бора кагирхоша. Царел тІехьабисача шоашта эхь хургдолаш санна, шоай денал ураоттадир боккхача наха а.

КІалбІолар фуд ца хоьш дика болх бу Грозненра № 21 йолча школа аттІагІчеи цхьайтІагІчен класашкарча дешархоша. Царна башха баш цхьаккха болх. ХьажкІаш чІормэнаха, машинаш йотта, кхыдолча балхашка хьожабича — массанаша до рааза долаш кхаьхет Понамаренко Валерик, Русмин Юрас, Усанова Татьянас, Горбачева Раисас, цхьайтІагІча классай дешархоша Стасева Лидас, Романов Владимира, Литвинов Вэлере. Макшева Валис, кхыбарша. Кхыдола балхаш доаацаш 10 машинаш йотта ертгар цар хьажкІаш. Шабалхаш а тІехьъьарчаша мара балханзар уж.

Шеншяша йолча хьажкІай эдаш тІа цхьан муггара хайша Фаргиева Хадишат, Мержоева Іайшат, ишта кхы иттех сар. Цар массане а дика кхаьсбар, сиха хьалъюзар машинаш.

Дика кхаьхьйтар ца хьажкІаш чІормайоахаш хиннача Грозненски воскресника дукхагІа болча инобраш покхаьстаа шоашта хайча кІиранділийахьа са ца а лоІаш, цига дика лаьхлар Грозненра № 2 йолча АТХ-ча Сулгыгов Иеропала, Шибиев Іамарханъ вежаряна Дуюнов Анатолен Алексейсн. — Са-м ялаташ чуздездалча доІаргда, хІанз са ца леІа а Даьхен амбарашкара Іалихана хьажкІаш чутасса новкъостаел де деза ахархошта, йоаах Дуюнов Анатоле. КІалбІолар фуд ца хоьш кхаьхьйтар шоферааша цу лийнаька. Анатолеси Алексейсн шоай 7 тонн чуйолаш болча «трайлерашша» Артемовскн элеваторе шишша рейс йир, хІаьта Сулгыгов Иеропален, Шибаев Іамарханен шоай «газикгіан» кхоккха рейс йир.

Дика толамаш дьахар совхоза цІеншеш Іалихана отделене хиннача а.

Цига кхаьхьеган хиннараш а дуккхагІа бараш Грозненгі балка нах бар. Профессионально технически учнилищера. Грознерча школашкара дешархой, Ленинскн райкома комсомола бакъйита комсомольцаш, ишта кхыбарш хьатгара хьажкІаш чІормэнех машинаш тІа йоттеп хьожабар. Цар болх а дика вІаштІехьбаьккхар отделене кулгалхоша.

Шаьлахой чІоагІа раьза хилар Грозненгра № 13 йолча юкъера школа дешархоша.

— Райкоме сога вига вьина 50 сар вар.—йоах цар кулгалхочо Байсунгуров Иван Ефимовича.— Воскресние дакъа лаца лайра кхы а барХІ дешархоча. Иттіагіа ча классашкара дешархой ба ра нов. Терлоева а хилар из.

Цудухьа тамаш а ишт делкъа ха хиллаца болх баьлбаьлар ит-талгІча «Із классера Климеико Александр, Хамиев Сергей, Авдрианов Сергей, класса комсорг йола Рогожина Любовь, иттдагІча «Б» классера Горбунов Олег, Лени Людмила, Оганесова Ирина. Крышман Владимир, ъьаттара дІайийьяьч 65 машинах 22 машин иу дешархоша етгар.

Цхьолаагіча отделене белгалдоалаш цхьа хІама дар. Шьала бахача нахах воскресние дакъа доацаш нагахьа сар вацар делкъел тІехьаьта хьагуш.

— Мичз бахаб юртахо?

— Сона-м хаз, со цхьа сахьат хьалха комбайнаш йолча воагІа-м ухгаза бар уж,—йоах управляюще Жунуралнев Вахас.

Массара цецвоаккхаш кхьахийгар цу хьатта цхьан йохкхача сагО. Хьалхашкахьа ши-шиІ цхьатарра хьажкІаш а йоллаш тІехьашкахьа цІеншяяша йолчар эІа а латташ царна юккъе сиха хьажкІаш цІеншеш ягІа цхьа кхаенна сар. Цуна юхе вагІа ІІамига шн кІаьнк.

— Са цІи Аюп я,—йоах цхьаьн. не.

—Со Рамзан ва,—йоах шоллагІ. чо. Шоашт кхамаьл дешше а дагара хьажкІаш цІеншеш ба уж.

— Царел хьалха саг ваначаш ухх хьатта тахан,—йоах цига хьаВаненача Джамалаев Тата —Иттех цІентнер хьажкІаш чІорманьха хургьа цар тахан. Из я 60 шу дьална йолча Жунідова Хьисап, яхи ворхІи шераш дьаьна на вола шиЙ вийй шин кІаьнкаша шу воскресние дакъа лаца ена.

Духьхьа «Джалка» совхоза отделенешка воскресние дакъа доацаш эзар совгІа сар вар, бІаь совгІа машин яр хьажкІаш заготпункташка дІаккхуьаьш.

Малагіа ххоачамбоацаран дар воскресниже?

Хьалха хиннача воскресние шийденна хкоачамбоацаран дуккхагІа бараш дІадьахьадар кулгалхоша. Уж дІа а дахха, хьабаьккхача наьхен транспортен хьатІар хьажкІаш ягІеЬкбаккхара 350 тонн мара дІа ца енначч 13-ча октябре Дахен амбаршка 500 тонн гонгІа хьажкІаш чутасса йиш хилийтар.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

МИЧА БАХАБАР СОВХОЗА КУЛГАЛХОЙ?

...Иттіагіа сахьат доладелча мара баккхаяр воскресние Мартлабікера № 1 йолча юзарга бурув деттача контора болх-дой. Кіезига хьалхагІа балккар комбайнераш. Ишта дІадоладир «Интушский» совхозе «Ирандай-наьха хинна воскресник.

№ 1 йолча юзарга бурув деттача контореча балккараш комбайнаша чуйіпачара хьажкІаш дукхагІа латтар дІаэтт. Мостар-на дийнахь тІа ца лоацаш яъаш кхоачабенна лелар. Цхьаннера а тускар дацар. ХьажкІаш десташ дІатІаккхувар эла тІа.

Совхоза кулгалхой-м вІалла бІаргагуьл а бацар. Балоев Хьажсас кулгалдеча шоллагІча бригаде фуал а йоахаш хьажкІаш хьокхаш яр ялх комбайн. Цигара хьажкІаш дІакхаьха ера 40 автомашин. Царех 16 машин кхычаьха дІаихийтар латташ сахьат дьаьккхачул тІеткагІа.

Юхейнса 24 машин делкъа ха хиллалца дьаьтар цхьаьна рейса ца еш.

Наьька гаьна йоацаш латтар-ра района хьажкІаш яъхар хІара комбайнер.

Ишта дІадоладир «Интушский» совхозе «Ирандайнаьха хинна воскресник.

№ 1 йолча юзарга бурув деттача контореча балккараш комбайнаша чуйіпачара хьажкІаш дукхагІа латтар дІаэтт. Мостар-на дийнахь тІа ца лоацаш яъаш кхоачабенна лелар. Цхьаннера а тускар дацар. ХьажкІаш десташ дІатІаккхувар эла тІа.

Совхоза кулгалхой-м вІалла бІаргагуьл а бацар. Балоев Хьажсас кулгалдеча шоллагІча бригаде фуал а йоахаш хьажкІаш хьокхаш яр ялх комбайн. Цигара хьажкІаш дІакхаьха ера 40 автомашин. Царех 16 машин кхычаьха дІаихийтар латташ сахьат дьаьккхачул тІеткагІа.

Юхейнса 24 машин делкъа ха хиллалца дьаьтар цхьаьна рейса ца еш.

Наьька гаьна йоацаш латтар-ра «КХК-3» яха комбайн. Площалка «Гулакх» яха комбайнера № 1 йолча юзарга бурув деттача контора болх-дой. Кіезига хьалхагІа балккар комбайнераш. Ишта дІадоладир «Интушский» совхозе «Ирандайнаьха хинна воскресник.

№ 1 йолча юзарга бурув деттача контореча балккараш комбайнаша чуйіпачара хьажкІаш дукхагІа латтар дІаэтт. Мостар-на дийнахь тІа ца лоацаш яъаш кхоачабенна лелар. Цхьаннера а тускар дацар. ХьажкІаш десташ дІатІаккхувар эла тІа.

Совхоза кулгалхой-м вІалла бІаргагуьл а бацар. Балоев Хьажсас кулгалдеча шоллагІча бригаде фуал а йоахаш хьажкІаш хьокхаш яр ялх комбайн. Цигара хьажкІаш дІакхаьха ера 40 автомашин. Царех 16 машин кхычаьха дІаихийтар латташ сахьат дьаьккхачул тІеткагІа.

Юхейнса 24 машин делкъа ха хиллалца дьаьтар цхьаьна рейса ца еш.

Наьька гаьна йоацаш латтар-ра «КХК-3» яха комбайн. Площалка «Гулакх» яха комбайнера № 1 йолча юзарга бурув деттача контора болх-дой. Кіезига хьалхагІа балккар комбайнераш. Ишта дІадоладир «Интушский» совхозе «Ирандайнаьха хинна воскресник.

№ 1 йолча юзарга бурув деттача контореча балккараш комбайнаша чуйіпачара хьажкІаш дукхагІа латтар дІаэтт. Мостар-на дийнахь тІа ца лоацаш яъаш кхоачабенна лелар. Цхьаннера а тускар дацар. ХьажкІаш десташ дІатІаккхувар эла тІа.

Совхоза кулгалхой-м вІалла бІаргагуьл а бацар. Балоев Хьажсас кулгалдеча шоллагІча бригаде фуал а йоахаш хьажкІаш хьокхаш яр ялх комбайн. Цигара хьажкІаш дІакхаьха ера 40 автомашин. Царех 16 машин кхычаьха дІаихийтар латташ сахьат дьаьккхачул тІеткагІа.

Юхейнса 24 машин делкъа ха хиллалца дьаьтар цхьаьна рейса ца еш.

Наьька гаьна йоацаш латтар-ра

ЯЛАТ ДІАДИЙНА ДОАЛАШ ЛАТТ

Шелковски производственни управлене Кірова цІеранча колхозе планах гурахьа дІадеделаш. Цига ехь латтача хьажкІаш дІаэтт. Цар массане а дика кхаьсбар, сиха хьалъюзар машинаш.

Кхо юрт хьувІаІга «Интушский» совхозе. Нагахьа санна хьалхагІа дІа а хайта болх бан-ларе 2—3 бІаь сар аравархар воскресние. Цхьабакъйта, бригадий кхаенкеи хьатташкен болх бен 60—80 сар а вацар. Цо хьахьокх совхозна кулгалхоша воскресника кирхо — 1000 гектар, кен — 100 гектар, тІадоагІача шера яз ялат дика хьувкъадара хІанзае а оарцагІбаьнаб уккхаза. Доагтіача тайпара кІоарга а цамцадоаккхаш а ахьад 2700 гектар дьаьккхаш а дика хІаьнкхаш гурахьа дуе ялаташ дІадувлаш а. 6 арегат я колхоза кхашка Іурра денз сарралца болх бен.

Шерра социалистически яхь яьржай механизаторашта юкъе. Дукхагіа ялат дІадера хилларца дукхагІа пайда эдаргбалча тайпара вІаштІехьдаккхаро, техника, массаза хьожаш, ца йохийташ, дика лелаяро. Дьатара сиха-хьалъюзаш, трактораша доагор дотташ, делкъийна хІама дуаш а мамогта ха кІезигагІа йохо механизаторааша. Хіара боалхочоа дика довз шиЙ декхар, дика хов ше ше бе беза боах малагІа ба.

Лерчіа дІакху бригадашка учет делаяра гІулаьх, агитмассови болх. Хьалхарча дийнаъьа бьа болх шоллагІча дийнаъьа механизаторашта бовзаш хул, полевой станашка араюв кьаьсгара ластокаш. Цар тІа буьа дикагІа бо-ра район пожариникаш, цхи-яьк сагкультура отделера, баркъаш тетача фабрикера мехкарй. Уж а хІезига ба — 20 сар. Юрта бахаре цхьа иттех кхалсар мара еаяш кхай тІа.

Нагахь санна кІиранди хиннаденаре воскресник да, ала йиш йоацаш сурт дар тхона цу дийнахьа хьалхашка эттар.

М. ЗАНГИЕВ.
тха собкор.

Сурта тІа: Наьсар - Кертерча отделене Мамсуров Іалихана агрегат.

И. Плиева сурт.

БОЛХ ДИКА ВІАШТІЕХЬБАЬККХАЧА

Воскресник долчча дийнахьа дукха ях бар Сужженски производственни управленее «Коммунизмага боа ешаш» яхача колхоза хъашка. 600 гаргта саг вера ахархошта новкъостала.

Хьажкіаш чуэцара дакъа лоацаш хиннача нахах дуккхагІа бараш Грознера, Старопромысловски районера кхъьсгарчаш болх. КІиранділийахьа Іурра колхоза шоллагІча комплексни бригаде 12 автобусаца вера кирпишкай заводера. «Электроприбор» яхача заводера, «Старогрознефта» НПУ бурув деттача конторера, Старопромысловски района кхыча организацеашкара 220 сар.

Воскресник чакхдаккхара дика кийчо яьхи колхозхоша. ХьалхагІе а хъашка наьхьаш дььхадар комбайнашта, техника, транспорт кийчьяьр. Іурре а дена хъашка тІаяха йолаелар новкъостали дІатІаккхар. Цхьа дуэьола бахар колхоза председатель Дмитрий Григорьевич Качаров, керттера агроном Яков Васильевич Боровик, бригадир-коммунист нов. Косточкино, кхыбола колхозхой. «Селла духхя нах боагІарг ма ший аьнна дагадацар тхона, — йоахар председатела.—хІьта а из харцаха дац, болх-м тхо долча шортта ба». Ба а бар цига массанеча бе болх. 100 сар цу сахьате дІаоттавир хьажкІаш яха. Цхьабакъйта эттара дукхагІа болх бе бийзар хьатта. Цахадгаш ухъаза тІаух хьажкІех етта йоле фургонш, трактораша лелаю лафеташ, автомашинаш. Сиха-ле лелар уэкъаза балхаш комбайнашкара йоагІа хьажкІаш цІеъеш а хоржаш а. Ухъкъзара хьажкІех юртташ дІаухийтар Слепцовскерча яьзг дІаучийеча пунктех хьажкІаш яйца йолха машинаш.

Дика болх бийр хьажкІаш йоазкаш хиннача «Старогрознефта» бурув деттача контора колллектив. Делкъьйга 12 сахьат долдача хаяа яхх-яьлх центнер хьажкІаш яьха а бяьина, шоай норма ухоачашйор царех дукхъхаар. Кхы ца лоІаш цигара дІаболабелар уж шоллагІча норма ухоачашше.

«Кулгаша» хьажкІаш йоахаларта болх бан, — йоах колхоза агронома, — яха ца хоьчар гІадамех дукха йоаккхийтар хул уж. Хіанза сон председатель хьежар бурув деттача контора коллективно бььча балхара, хІьта дар балха тхо раьза а да. Цар хьажкІаш яьхачара яллийта цхьа хьажкІа хорашгар хІара. «Хьатта хьажкІаш «Іормайоахача дика болх бир Джабраилов Іалве кулгалдеи хиннача Старопромысловски района № 2 йолча швейни цеха коллективно.

«Тхо верригаш а итт сар мара ван, — йоах цо. — хІьта а 11 сахьат далалеха 7 автомашина етгар оаха, царех шиъ «МАЗ» а йотташ.

Транспорт йоацаш цІаккха а сена латта езанзар комбайний. Комбайнана тІехьаюзар фургон, хІьта биза яьнир тІехьара хьа а къастатайна, хьатта дІаэгар, цун когагмата хоз яьсса яр тІехьювзар. Из болх дика шьарбьабар подводчикаша: цу сахьате говраш дІа а яьсте комбайнана тІехьаюзар яьсса фургон, йизар сихха тІехьара хьа а къастатайни хьатта дІаэтар. Подводчикаша цоай болх ишта кадай лела-бар бахьан долаш механизаторашка йиш хилар цу балхах машинаш мукъа а яьха ялат дІачуйідеча Слепцовскерча пункте йиша яхийта.

Аьта ГІалдагаш комбайнана улдуь гІолла йодача машина чу тессар.

Комбайнаша бу болх механизаторша гектараша ца а лоархІаш хьалхьана центнераша дохарХІ. Чассала, воскресние ца дийнахь 150 центнерал кІезигагІа йоацаш томар тІехь

Хаштыров Іаздал-Хьамид. Болхлой раьза ба. Чам болаш да кхай тІа дуа хІьта.

Автобасхамера 5 болхло венав воскресние, амбулаторера — 1, ЦСУ — 1.

Верригаш а цу дийнахьа Аьлти - Юртарча отделене куьг-каря хьажкІаш чуэца арабаьлар 90 сар вар.

Иштта кІезига нах арабаьлар «Назрановский» совхоза кхыча отделенешка а. Хіана «Октябра 40 шуь яхача совхозе Горгда яьй. Ухъаза дукха студенташ ба. Дакъа кхаенна сар. Цхьаьна ба

ЯЛАТ—АМБАРАШКА

КІиранди—Ленина цІеранча Серноводскера колхоза хьатта Серноводскера колхоза хьатта нах кхечхаш бар колхозхой. Серноводски механизане училищера дешархой хьехархой, сельпо а районера кхыча организацеий а болхбеш. Берригаш а лаьрхІача тІа хьа-кресние хинна нах кхо бІаь совгІа сар бар. Оаха дика тІаийдар новкъостала бьакка къаьгамхой. Воскресние дакъа лоацаш мел хинна нах шошшоай участкашка дІатІаккхабир. Эттара лоарІамегІара болх бар хьажкІаш хоржаш хинначар бар. Ухъаза хоржаш хиннараш дІадувча фуна а мегаргйолаш хьажкІаш яр. Цу балха хьаьшшта новкъостадора тха колхозхоша. Воскресние дакъа лоацаш хиннача дукхагІа бараш хьакъийгар хьажкІаш йохача. Массанахьара а хьахозан вІаш бесаме бен болх бегаш, сахьлараме белар. Цхьабакъйта, цунах балха хулаш дІадьахьа, тайпа а новкъаьрле яцар. ХьажкІаш йоацаш цІеъеш долл балхаш дика вІаштІехьдаьлча дир массане а, делкъа ха а хиллалеха цаІ ях — шиъ норма хьоачашйор бьлар дукхага бараш. Гоа ца еш ялат дІачуйідеча пункте дІачутелар тІехъьяьнна дика хьажкІаш. Цу балха юкъе докхха дакъа лаьлар Орджоникидзевски АТХ автоколонна шоферааша. Царех дукхахчар яиъ-яиъ а кхы дукхагІа а рейс йора. Хьаьта шу дийнахьа царех хІаране ялат дІачуйійеча пункте дІачулар томар тІехь барХІ-барХІ тоня хьажкІаш.

Хьаьта шу дийнахьа Слепцовскерча пункте дІачуеча ерриг хьажкІаш 164 тонн гаргта яр. Воскресние дакъа лоацаш хиннараша бьъча балха хьа тІеэгІа раьза хилар тха апела берриг члеиаш. Цу дийнахьа цар цІеийор 140 тонн совгІа томар тІехь хьажкІаш.

ГАНЗЕЕВ Іаьла,
Ленина цІеранча колхоза хьажкІаш делаер.

Грозненски производственни управленее № 3 йолча совхозе гураьхь дуь кІа дІадувча эггара дикагІа болх беш ба тракторист Хасаханов Шапеи сеяльщик Алиев Владимири шоай балха тІа.

Н. Кобишавлев сурт.

СЕРДАЛО

3-гІа оагІ, 15 октябрь, 1983 ш.

РЕЦЕНЗИ

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН ШИРА ИСТОРИ

Вай республика мз-териальна культура памятникашта хета-бахь бохкха болх ке-па теха арабаьк-хахь СССР Іилмай Академе наука-тельства СССР Іилмай Академе Археологе Институтан Нохч-ГІалгІай Іилма-тохкама институтан дуккхача шерашка дахьа археологически тохкамий итога хьисане аралаьнна из книжка. Вай мехка тІехь ишта шера деш латтача археологически тохкамашта кулгаш-деш ва покхкарІчарех вона кавказовед. Ленинск преме лауреат Е. И. Крупнов. ХІанз экспедице коллективо кийг а баь, арабьк-хьаб Нохч-ГІалгІай мехка а цун хьалхьай а гаьнна хьалха дІаихача замах бола эгІара хьалхара бокъха бохь. Книжко чулоаш цІастаскераи бІашерех (энеолита) за-мангара гаьнна юкъерча бІашерей замана схачалца хинна дуккха итташ памятникаш. Лъатто дуккхача бІашерешка шийна чухь дохкаделш кьашнара хІаммаш ХІанз ІилмІана дайзад, ций дахье, ций халкъ деза шел баранна дайзад.

Книжка хьаделлазу Нохч-ГІалгІай мехка къаьнарча хенара па-мятникаш Іомадара истори доаш-хаш, нохчийн ГІалгІайн бокъонца дола Іилман истори хьаьдара ГІулакха уж бокъхача доаръІаме хилар белгалдоаккхаш йолча, бекхтоххамерча редактора Е. И. Крупнова яхьаьча лоашкара деш-хьалхенца.

Эттара хьалхара статья яхьаьй Е. И. Крупнован Н. Я. Мерперт-ехь. Цу тІа дувц Мекенски станицана гонахьара дуккха гуннаш вьхкача гучадаьнна чу ХІамаех. Цхьана ДІабекка наха боахка массеех каш-техкачул тІехьагІа мехка историй-йола керда а ВІаьхий а материа-лаш гучаьлар, вай эра хьайола-ялале III эзар шу хьалхарІа денз вай заман хьалхарча бІаьшерашка кханчалца йола. Уж хинна-ца сецца цхьаьнахь баханн на хин-наца. Кавказа хох гІоьлла лийр-нача, хоза культурен байча дІа-боххилга шоай тайпара долаш болча наьха кашап. ІХьабаЬхьа, шьарча моттигашкара къаьнаш гонахьара халхьех къаьста да-хаш хинчалан. Мекенски гуннаш оахача гучадаьнначу, дукхагІа кьилбаседенгахьарча территорейн къаьмийн культура хьаьвохкаш долча хІамаша йиш хилийтар кьилбаседа Кавказан бахча Кьурба-Малхбазален Европен бах-хача наха юкъе геттара хьалха денз дукхха в лелаць бувзаш-маш кердача тайпара довза. Цул совгІа, керда лечача материалаш-ка гІоьлла дикагІа ка йиш хилар-тайп-тайпара къаьмех бола бах-на лелаш хинна нах гаьнна хьал-харча заманазь Кавказа юхерча аренашка малагІа доазонаш до-лаш хиннаб.

В. И. Марковина кІоаргта чулоа-цам болаш язбаька балхо ловз-зийт вайна Гатан-Кхаьла (хІанз Аслапбек Шерипов) яхача Орга-на чІожерча юрта керда эра хьайолаялалехьа II эзар шу хьалхарІа хинна сийрда а ший тайпа-ра а каш. Уьхаза Іомаьлаьл дукха а тайп-тайпара а хІамаш шоашта а йолаш дІабийкхача наьха 40 гаррга каш. Гатыкалински каш аьккачул тІехьагІа дукха хІамаш гучадаьлар доаман наьха боахама гІулакхех, общественни строех, лакъача культурах. Ишта сакъер-даме хІамаш да моттигерча къа-гучадоал Нохчашкъел Дагестан-ера лоаман районашка дакъаьча кьилбаседа-кавказаски къамий аь-хара башхалонаш хьахлийта йола шолг тайпара оамаллаш эг-тара хьалха хьо чинара йолаен-най а ДІахо (вай эрал I эзар шу хьалхарІа) дегІа мишта ихай а.

Из каш вайна юхе а дита дІа-бахача наьха геза металлурги чІоагІа дегІаена хилар бакъду Е. Н. Черныха лоашкара заметка-ца хьаьжкъаш тохкамашца. Ка-шара корааьча пхьа тхъаьх геза оатхала спектральни анализ а ш, авторо боьхьонца хьахьекхад уж кухьаза бабхача цаха хьаьк хилар.

Сборника юкъерча эгІара секто-ламерча статьашца цаІ дархІа безаш ба Эса-чІожера Мужечена юхье вай эра хьайолаялалехьа VI—V-ца ВІаьшерашка хиннача каша баь тохкам (ІилманІа юкъе Луговой оалаш хиларца довзаш да из каш). 160 совгІа каш ьаьк-хьаьк техкад археологаша, хІаьта гучадаьнначу хІамаша хьаьхьокх Нохч-ГІалгІай мехкал а гаьнна арахьа бурзаша шоай ца хинна хилар. Эттара хьалха бохьонца бахь а хинна а, дІаэттар вайнаьха шоай культура хьаьхинна а хьалхХийна а керттера-ха моттигех цаІ Эса-чІоже хилар. Вай заьма хьайолаялале хьалхарІа VI—V-ца ВІаьшерашка юу чІожа баьха наьх бІаьхий а чІоагІа а хьаьхинна, уж баьхьа тІема демокра-те общества законех. Гаьнна дІа-а ухаш довнаш леладеларои масса-за а торгови бувзамашш лелазарои ВІаьхий яьй геттара хьалха бахьа-на, хІанзарча вайнаьха лай куль-тура. ГІалгІайчене кхаьча хинна ит-таш хІамаш корааьй Луговой Ка-шара (кхаьй йодаьзо щуьш гинга-ниш кхьйола куца лелаю хІамаши — Елитерен Сиререн, ашка геза — Кьилбаседенгахьарча Іаьржача форда йистера, цхьайола геза хІа-маш — Кубана юхера, я. кх. дІ.). Шоай арІанина моттигерча кав-казски кхаьмаша кІезига алинаг яьяи доалахопитта, цу дахьа-шьарча эрешь бахьна делараш-та. ІХьхьаьнга денз укхаза бахьа-раш хІанзарча Нохч-ГІалгІай хал-хьий дай йола историкашка ха-хьохкаш дола керда документаль-ни материалаш йовзийт Р. М. Мунчаева цатыше.

Хьалхарча хана басарашт хьа-кхаш лелаяь топпара штампаш йолчча бесса юш В. Б. Виногра-дова лоашара статья тІа хьаьхь-кхаш керда кораяь уж тамаший-на хІаманш.

Тхьовра цхьан хана вай мохк мишта хиннаб хар деззаш барий уйла тІаозаргІа «XIV—XVI бІаь-шерей Бумататра гувна кІалхара-хаш яхача Е. И. Крупновен Р. М. Мунчаевен балхо. Бумата юхье гувнаш аьккача корааь материа-лаш я цу тІа ювцараш. Байна нах дІабувккара а царца хІамаш дІаювккара а оамал боьхьонца Іомаяро, хІаьта ишшта йоазонца Іомаяро, хІаьта ишшта йоазонца Іома хоамашеи вайнаьха фольк-лорон хьаьхьокхар, уж кашап юкъерча бІаьшерей цхьашайолча хаиашка шьарча ядача районий Къилбаседа Кавказа доккхагІа дола дахьа тІа доал деш хин-нача черсий хинна хилар. Белгал-доалаш да, цу арахьара тІабахь-караша кІел бахьана вайнахана айхха бувзамаш тийса хилар. Цар вайнахагара дІайийеш хиннаб шоашта цІагІа чІоагІа эшап йо-да, геттара йоккхача говзалца хьаьнь топпара пхьеГІаш.

Уккхаза, Бумата юхье техкай геттара хьалха дІаяйхча хана яйха йола йоккхий ноахий —XVII —XVIII бІаьшерей къуб а, хІаьта ишшта гучок вайнаьха хин-на каш а.

Сборника тІехьхара статья я Чаньты-Орган яхача хин кертехьа дагІача юкъерча бІаьшерейкара нохчийн памятникех яьбаь В. И. Марковина болх. Цу тІа хьаьхь-кхад гаьнна юкъерча бІаьшерей-ка XII бІаьшеренгара XVIII бІаь-шеренга кхаччалца йолча хана эренца дагІа памятникаш (ГІа-лашкъ, кьубаш, кашап, кхьарап) хийна гучалъаьнараш. Аслапбек Шерипов яхача юрта юхье хьаь-ькхача кашара корадаьча кьаьста-чача европейски ахчан тІа латта-ча XVII бІаьшере йолаллуча хано хьаьхьокх ислам яха дм цу хана вайнаьха юкъе бена ца хилар. Статья тІа белгалдаь цьаьхьаь хІама да, юкъерча бІаьшерешка-ра нохчийн ГІалгІайн материальни культура геттара яЗаши тара хи-лар. Цо хьаьхьокх культура цьаь-тара хинна ца Іеш, мотт цаІ хила-ро бакъеш йола уж хьабьанна моттиг цхьаьтара хилар.

Цу тайпара, «Нохч-ГІалгІай-чен къаьнара ХІамаш» яхача книжко хьаьхьокх Нохч-ГІалгІай-чен территоре Кьилбаседа-Кав-казски археологически экспедице баллхех хьаьхинна эттара хьалхара, цІоагІа доаръІамера результаташ.

«Нохч-ГІалгІайчен къаьнара ХІамаш» кепа теха арадалар Іалъмате бокъхача доаръІаме да. Из мехка гаьнна хьалхарча хенах эттара хьалхарІа аьрхьІа ябьаь болх ба. Бакъва книжкана яЗъяь цийл дешхьалхе ухх дешанца чакхйоалийташ вола Е. И. Крупнов: «Экспедице Іомлаьл материа-льни культура памятникаш. кеттера дахьле ларде а дувцаш ка-сста «Нохч-ГІалгІайчен истори очеркаш» яъергъа. ДІаэо республ. лике дергдолча тохкамаша дов-зийтаргда нохчийн ГІалгІайн этно-генеза а яхьхьанарча цар истори а дукхха лешаш.

В. ВИНОГРАДОВ,
археолог.

Хьанна йовзаш Насуханова Лялай нохчий хьалхаьх эгара хьалха хин-наца летчицай цІи. Денал дола лет-чица дукха хд йолаш ца йолаш даьхь йоаьш хилар самолетна спорта мехка хьалхара моттиг яккхар духьа лаьттача хьа-яьхь. Дунен авиаце историе чуьз эг-гара хьалха маЬачи йолча отабийна пилотгина эгІара лаккагІа боарам-га кхачар духьа яхье яЬинаер яЗ-хайтта советски йоЬ. Вай меккахочо цу яхье шиЙ йоккхд говзал хьаьже-кхар — цунна яккхачарех и из. Цо яьккхар бронзови медалъ а спортина-ни общественаш организацийн Центральни Совета диплом а. Из дувцаш «Правда» яздир: «Ер я Насуханова Лялп — нохчий хьалнахах эгІара летчица. Из гІиетта лел фордан тІеи лоамаш тІеи гІолла. Из цунна сийлахьара семинар хилар гІуттаъча михах а».

Аттача гІолла баьккхабаш из то-лам. Лялис летчица хила дерхІар ІЗлмина йолча хана деиз. Цьаьна а хІамо тІехьашка яккхаяр из ше-лаьрхІамоа. Цо дика чакхъьаьккхар Дагестана столицера аэроклуп цул тІехьагІа ДОСАФ Центральни дет-ни школен, ХІанз Махачкалерча аэ-роклубан инструкторалла болх беш я нохчий йоЬ-летчица.

СУРТА ТІА: нохчий йоЬ-летчица Насуханова Ляля.

Н. Кобашвили сурт.

УКХАЗА МУЗЫКАНТАШ КИЙЧБУ

Шн шу хьалха, 1961-ча шера, республика культурни ва-харе доккха хІама хинна дя-ресторанашкахь музыкальни училище хьайийна 25 шу дуза дн — белгалдаьккхар Нохч-ГІалгІайчен общественноито.

25 шу совгІа ха я республи-ке цаІ мара йоаьуча музы-кальни училища музыканташ-хьехархой, музыканташ испол-нителаш кийбеч. Училище хьайийнача 1936-ча шера ккхъ мара отделени яцар цига: фор-тепьянни, оркестроан, вокаль-ни. ІХьоалагІча курсе деша ваГІаш верригаш а 20 саг ма-ра яцар.

ХІанз училище ялх отделе-ни я: фортепьяни, дирижер-ско-хоровой, оркестроан, во-кальни, историко - теоретиче-ски. халкъа инструментий от-делени. Хьайийай керда отде-лени—къамий халкъа инстру-ментий отделени. Къамий халкъа инструменташ лекха нах Іомабеш я из отделени: дахчан пандар, кьхьата пандар, ишша кхьяраш. Соахха хьайийай сайрийнара отделени. Болх беш боллашехьа а музыкантий гонахьара Іомаз цу отделене. Училище йолаш я хоровой коллективаш, симфонически ор-кестр, халкъа инструментий оркестраш, къамий халкъа инструментий ансамбль, духовой оркестр.

Бахархошта юкъе лекционни а концертни а духха болх бу училище деша баГІараша а хьехархоша а.

Хьехархойн дешархойн инициативах общественни хьисапе болх бергбола музыкальни школа хьайийлай. Музыка Іомае торо кхаьчар «Красный молот» яхача заводерча болх-лойн гІулакхерча наьхеи 60 берага.

Дукхха а дукхагІа хиннаб училище деша баГІа нах. ХІанз училища массе отделенешка лелаш 300 гаррга саг ва. Цун болх ДІаболабеллеи дешархой ва-ьнаш дийна дистебьяннаб му-зыкальни училищера. Вай Дахьен тайп-тайпарча моттиг-ашка балхаш деш ба хІанз Нохч-ГІалгІайчен музыкальни училище чакхъьаьккха нах. Уж ба Сибаргіа а. Гаьнарча гаьнагІарча Кьаьдаседе а.

Дика кхаькхал а йолаш вай республикерча городийн а районий а культура учреждене-шка балхаш деш а дукха ба республикански музыкальни училищера дийша баьннарш. Ший чоерчеча инкъ тха учи-лищера ДІаболабаЬ Нохч-ГІалгІай АССР халкъа ар-тиста Дамаев Іумара. Училище-ра дийша яьина я химзавода культура ЦІен хоровой кол-лектива кулгалхо Нохч-ГІал-гІай АССР заслуженни ар-тистка Е. Сыщикова а.

Укх тІехьахуча шерашка училище чакхъьаьккхача наха юкъе белгалбаха безаш ба му-зыкальни говзал Іомаяь бола хьалхара нохчийн ГІалгІайн; А. Шахбулатов, Л. Мамакае-ва, М. Ужахова, Л. Паскаев, Ю. Хитнаев, Д. Абуханов, А. Эдисултанов, С. Дамаев, В. Дугаев, А. Заитов. З. Чер-гизбаев. Вай республика культура тайп-тапарча учрежде-нешка балхаш деш ба уж бе-ригаш а. Царех дикагІбараш вай мехкарча музыкальни ву-зашка деша ба. Царех ба А. Эдисултанов, Д. Абуханов, С. Димаев, А. Шахбулатов.

Дукхха а кьаьсе бола наь-юкъе а боагІаш цхьа деззал саина барт тайна я музыкаль-ни училища дешархой коллек-тив. Геттара дика кхета а ловзаш фортепьянни отделене дешаш я эрмало Лилия Ша-баньянц. нохчо Светлана Та-таева, вокальни отделене—эр-се Елена Жулина, дирижер-ско-хоровой халкъа инстру-ментийн отделенешка — ГІал-гІай Ингушетин Мелодиан Ансамблан Мер-жоева Роза, Абиева Фатима.

ХІанз укх сахьете училища еррига отделенешка дешаш нохчашхи ГІалгІашхен 50 сов-гІа саг ва. Дукха па говш-дика музыканташ хуртба «ца-рех массанех а.

Вай хано, вайна хьалхашка латтача сийлахь «дукхха деххараша дІа мадеххара ди-ка музыкальни кьона кадраш кийчъяра хьаькъехьара парте указанеш ккоачашъера ший беррига низ тІа а бахийта кьаьсеташ я Нохч-ГІалгІай музыкальни училища коллек-тив.

Л. ДРАЙЛОВСКИЙ,
Нохч - ГІалгІай музыкальни училища директор.

Сурташ тІа: (зяхкехьа) Татаева Светлана роялъ локъаш; (лоххьа) аьрдеьара ааттехьа: музы-кальни училища студенташ Инар-киева Мадина, Жулина Елена, Абиева Фатима.

И. Плиева сурташ.

ЛИТЕРАТУРАН ИСКУССТВАН

ДЕШАШТА ХЕТАЬ СЕМИНАР

КПСС Грозненски городской ко-митетен «Знание» яхача общества Нохч-ГІалгІай отделенен гулъьь ли-тературан искусствен лешаш шуьга-ра сийлахьара семинар хилар 10-чен 11-чен октябре город Грозне. Советски литературан искусствен болхлошта хьаьхашка латтача доккхий дукхха а лекцеш йийшар семинаре баьхьараша.

Нохч-ГІалгІайчеран эрсий бокхха-ча писателаша дьь йоазонаш дуг-ш ер нов. Виноградова йийша лекци. Ерриган а барХІ лекци йийшар семинаре. Царца яр В. М. Белова йийша «Советски литература хьаьхьарча заманан советски музыка тра-дицеши новаторствон». Э. Н. Анто-новас йийша «Вай халарча советски изобразительни искусстве социалис-тически реализмен цу искусства дух-ха тайпан хилара» яха а ишша кхьйола а лекцеш.

Искусства предприятийт 1963-1964 шерашкарча сезонера творчески планаш йовзийтар яр семинаре И. Н. Шаповаленко йийша лекци.

Семинар чакхйоалаш дуьнен кхаьнаша юкъе латтача ГІулакхий кхьакъеьа лекци йийшар Э. И. Ли-на.

Н. БЕРСИЕВ.

Къахьегама сийлен никъ

Моллагіа а хьага мегаргвоал-лаш кхьаьгама никъ ба Ве-личко Виктора Петровича хьа-бенар. 43 шу да цо машиннаь-ка тІа болх бу, царех 22 ше-ра локомотивни депо начальни-калла болх беш хиннаь из. Грозненски депо начальникал-ла болх бу 14 шу да.

Машиннаька тІа ший хьинар кхо па деш цо кьахьегарах Ленина орден, кхо медаль, «Сийлахь машиннаькъахоь» яха наьха тІа йоаллаю значок ен-наш цунна.

Пенсе из водача деношка Грозненски машиннаькъа кул-галхошта баркал а олаш бетта цо доаккхаш хинна алапий миссед ахчан премн елар цун-на.

Грозненски машиннаькъахошта цІенча ден тІара лов мо-гаш маьрша, ха йІаьха йолаш иразе вахар цун хинар.

Г. АНОХОВ.

СФ02219

Іилмахочун никъ

Философски Іилмай кандидат Рувим Павлович Дулерайн баь 50 шу дизарш Іилма - педагогически а партийно - общественни а болх беш 30 шу даларш дездир Нохч-ГІалгІай пединституте.

Дулерайна вахарехь балхачи лаьца дийнад института преподо-вателя нов. Ефанова. Школа хьь-хархочунгара КПСС обкома отде-ла заведующега кхачалца никъ баьб нов. Дулерайна, аьлар цо, ХІанз пединститута марксизма-ле-нинизма кафедрана кулгалдеш ва из. Института. республика кадраш дегІаяхкара йоккха уйла тІайо-хийт Рувим Павловича. «Политиче-скин Іилманн знанеш йоаржвара-ра общества» кулгалхо ва нов. Дулерайн.

50 шу дизарш 30 шера · Дахьена-на хьинаре кхьаьгарш белгалдоаккхаш Нохч-ГІалгІай республика Лаххехьарча Совета Президиумен РСФСР «Знание» яхача общест-ван Сийлен грамоташ синяй Ру-вин Павлович Дулерайна.

Х. ЯНДАРБИЕВ.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛАДУВГІА, ХЬАЖА

РАДИО. 6.30 — «Кхашка гуйра кхьаьгаЬ» — юрта боахама болклош-та передача (эрсий меттала); 6.45 — ашарш. 7.10 — «Грозненский радио-тийн», «Комсомольское пламя» га-зетий обзор. 8.20 — «Сердало» га-зета обзор; 8.30 — ашарш; 8.45 — пионеррашен школьникаштен переда-ча; 9.30 — керда хоамаш (эрсий меттала); 10.45 — «Сий хилда кхьаьге-гама» — радиокомпозиции; 11.00 — «Мехкарий» яхача кинофильма тІара Пахмутовой музыка; 12.00 — «Ис-дерриг а ишшта цхьаьна дешь яха-ча спектакла радиокомпозиции; 19.00 — «Дружба яхача ансамбля интервью дуь — музыкальни переда-ча; 19.55 — «Хьажъех чам да баьхьахча» — радиопостановка (гІэл-гІай меттала); 20.50 — эстрадни концерт; 21.30 — «Гончарова Анна» — радиопостановка; 22.10 — Шостаковича иттлагІа симфони; 23.00 — «Плотовщик с Быстрицы» яхача Барбу оперетта тІара сценашъ 23.45 — «Куба иллешъ концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — Берий художественни школах дола дуьнарг 12.20 — «Матрос Чижик» яха ху-дожественни фильм; 18.25 — теле-зионни кердалараш (ноччий меттах 18.40 — киножурнал; 18.50 — музыкальни календарь; 19.30—«Кос-моса турпалхой сийду халхьо» — бакъдолчча тІера хьаййа фильм; 19.50—английски метта урок; 20.20—пайдар локъ Дмаев Іумара. — концерт; 20.40 — «КІай цІий» — яха художественни фильм.

Город Грозне, Темирзаева улица-ра, № 65 йоаьча ГІалгІа, яхача граждани-нна Егорова Алла Михайловнас суде деннаг город Махач-Кале, Кот-рова улицера, 77-ча тІа№Іа, вахача граждани-нагара А. И. Ганиевкогара ше хьаьлаьх долла дош.

Дош дуьнарга город Грозне Ок-тябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цеча фронтовикий улица, 15, Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехкгочкаша секретара — 2-45-48, партийни вахарех, экономикан, письмойн отделий—2-25-72;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15, Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72;

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий, проспект Революции,

Зак. 6753.

Доазол дешъара

Польски Эскара—20 шу

ВАРШАВЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА, 12 октябрь. **ТАСС-ка корреспондента В. Кузнецова** хоам бу:

Сеззан Варшаве культурен ІилманІ Дворепе хилар Польски ХалхЬа Эскара 20 шу дизара хе-тахь торжественни заседани.

Президиуме бар ПОРП ЦК хьалхара секретарь В. Гомулька, ПВР Пачтен хьалхен совета пред-седатель А. Завадский, премьер-министр Ю. Циранкевич, ПОРП ЦК Политбюро членаш секрета-раш, партийни а паччахьалкехь а цІи хезза бола лелаеш, СССР оборона министр Советски Союза Маршал Р. Я. Малиновски, Поль-ски Халкъа Республикера СССР посол А. Б. Аристов. Заседане ба социалистически мехний кошаш болча эскарий викалаш, Польски Эскара инаралаш эпсараш, сто-дица общественноста викалаш, хІаьта доттагІаен поездаца бах-ка Польша мукъаЬоаккхаш дахьа тІемашка дакъа доацаш хинна ве-ветски ипаралаш, эпсараш, тІема-хой хинна нах.

Заседане чІоагІа къамаьл дир А. Завадске.

Цуз тІехьагІа къамаьл дахьа СССР оборона министра Советски Союза Маршала Р. Я. Малинов-ске Польски Эскара 20 шу дизар-ца дакъахьа бийнар польски кхаьькъегамхой. Польша Герзеи-царча Низашта совгІата тІема гвардейски Цеп байракх елар Р. Я. Малиновске.

Цуз тІехьагІа къамаьл дир ПОРП ЦК Политбюро члена, къа-ман оборона министра Польша Маршала Мариан Спыкальске. Польша мукъаЬяккхара ГІулакха Советски Эскаро сийлахь-докхха дакъа дацар, хьаьжкъаш маЬарш ткерамзлен дорарза ГІулакха ну Эскаро льина дакъа белгал а дьаькхха цо Р. Я. Малиновскера дІаелар, халкъа кортамукъаленг, прогресса, социализмца сийлахь-докхха ГІулакх дорадаш латтача советски польскин тІемахошта юкъе цІакхха дохардгоаца вошал хилара маЬане цІи йолаш волча инарала Карола Сверчевске бюст.

Германски Демократически Республика. 736 меноти оттабе йиш йолаш йола керда больница кхьалий Борна районе (Лейпциг округ). 25 отделени хинна Іаш цу чу. Цунна цхьана гІаро, демо, хьа-жо сага деш долча зенна духьал хьовсам. дохттабергбола Іилма-тохкама центр а я из больница.

Сурта тІа: наькъах доахкача бераштта дьаьрхІа йола отделеня.

АДН — ТАСС сурт.